

TANTÁRGYI ADATLAP

Gazdaság- és társadalomföldrajz

BMEGT42M522

I. TANTÁRGYLEÍRÁS

1. ALAPADATOK

Tantárgy neve

Gazdaság- és társadalomföldrajz

Azonosító

BMEGT42M522

A tantárgy jellege

kontaktórás tanegység

Kurzustípusok és óraszámok

<i>Típus</i>	<i>óraszám</i>
Előadás	1
Gyakorlat	0
Laboratórium	0

Tanulmányi

teljesítményértékelés
(minőségértékelés)

típusa

vizsgaérdemjegy

Kreditszám

3

Tantárgyfelelős

Neve *Beosztása* *Email címe*

Ballabás Gábor egyetemi adjunktus ballabas.gabor@gtk.bme.hu

Tantárgyat gondozó oktatási szervezeti egység

Környezetgazdaságtan és Fenntartható Fejlődés Tanszék

A tantárgy weblapja

<https://edu.gtk.bme.hu>

A tantárgy oktatásának nyelve

magyar - HU

A tantárgy tantervi szerepe, ajánlott féléve

Szak: **Regionális és környezeti gazdaságtan részidős képzés őszi kezdés**

Tantárgy szerepe: **Kötelező**

Ajánlott félév: **1**

Szak: **Regionális és környezeti gazdaságtan részidős képzés tavaszi kezdés**

Tantárgy szerepe: **Kötelező**

Ajánlott félév: **2**

Közvetlen előkövetelmények

Erős Nincs

Gyenge Nincs

Párhuzamos Nincs

Kizáró feltételek Nincs

A tantárgyleírás érvényessége

Jóváhagyta a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Kari Tanácsa (2025.10.29.) az 580950/7/2025 iktatószámmon hozott határozatával, amely érvényes 2025.10.29-től.

2. CÉLKITŰZÉSEK ÉS TANULÁSI EREDMÉNYEK

Célkitűzések

A tantárgy célja, hogy megismertesse a hallgatókat a társadalom- és gazdaságföldrajz alapjaival, feltárja a fő társadalmi és gazdasági jelenségek, folyamatok területi jellemzőit, ezek okait, és bemutassa az ezzel járó esetleges kihívások kezelésének lehetséges módszereit. A tantárgy célja, hogy (1) bemutassa a hallgatóknak a humángeográfia alapjait, rendszereit, a földrajzi gondolkodás logikáját, (2) átfogó tudást adjon a földrajzi területi egység (település, régió, ország), lépték, szint és a határok átfogó jellemzőiről, európai vonatkozásairól és a kapcsolódó közigazgatási földrajz jegyeiről, (3) bemutassa a társadalomföldrajz alapjait, főbb részterületeit, ezek aktuális kutatási irányait, főbb európai jellemzőit, (4) ezen belül külön feltárja a népességföldrajz és a településföldrajz, benne a város- és a vidékföldrajz és kapcsolódó szakpolitikák aktuális jellemzőit, európai jegyeit, eseti magyarországi vonatkozásait, (5) bemutassa a gazdaságföldrajz alapjait, főbb részterületeit, ezek aktuális kutatási irányait, főbb európai jellemzőit, eseti magyarországi vonatkozásait, (6) ezen belül bevezesse a fejlettség és a térszerkezet fogalmát, előbbi mérési, utóbbi ábrázolási formáit, valamint mindezek európai jellemzőit, valamint regionális politikai vonatkozásait, (7) ezen túl külön feltárja a primer, a szekunder és a terciér-kvanterner szektor földrajzának aktuális jellemzőit, európai jegyeit. A tantárgy tematikája a társadalom- és gazdaságföldrajz klasszikus felosztásán alapul, ezek mentén, átfogóan tárgyalják az előadások az egyes részterületeket, ezen belül a fő kihívásokat és lehetséges válaszokat, külön kitérve az európai vonatkozásokra.

Tanulmányi eredmények

Tudás

1. A hallgató ismeri a humángeográfia helyét a társadalomtudományok viszonyrendszerében;
2. a főbb részterületeit, azok fő kutatási kérdéseit, problémáit;
3. a társadalom- és gazdaságföldrajz elméletének alapjait, gyakorlati alkalmazási lehetőségeit és korlátait;
4. a főbb társadalom- és gazdaságföldrajzi jellemzőket, kiemelten európai dimenzióban;
5. egyes kapcsolódó kutatási esettanulmányokat, szakpolitikai lépéseket.

Képesség

1. A hallgató képessé válik egyes területi társadalmi, gazdasági problémák (kiváltó okok, folyamatok, megoldási lehetőségek) megértésére;
2. a problémák mértékéről képet adni;
3. az ismeretei alapján összekapcsolni térben a társadalmi, gazdasági jellemzőket.

Attitűd

1. A hallgató nyitott a társadalom- és gazdaságföldrajzzal kapcsolatos innovációk megismerésére és adaptálására;
2. a tanulás során együttműködik oktatóval és hallgatótársaival;
3. gyarapítja tudását és tájékozódik;
4. használja az IT eszközök által kínált lehetőségeket.

Önállóság és felelősség

1. A hallgató önállóan képes a problémák és kihívások eredetének, jellegének és lehetséges megoldásainak feltárására;
2. a felelősségteljes megoldások javasolására;
3. nyitott a megalapozott kritikai észrevételek elfogadására.

Oktatásmódszertan

Előadások, kommunikáció szóban, IT eszközök és technikák használata.

Tanulástámogató anyagok

- Barta Györgyi (2002): A magyar ipar területi folyamatai 1945-2000. Dialog-Campus. Budapest.
- Beluszky Pál (1999.): Magyarország településföldrajza. DialógCampus, Budapest-Pécs.
- Czirfusz Márton (2014.): Gazdaságföldrajz – Jegyzet oktatóknak és hallgatóknak. Miskolci Egyetemi Kiadó. Miskolc.
- Dövényi Zoltán (szerk., 2012.): A Kárpát-medence földrajza. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Enyedi György- Horváth Gyula (szerk., 2002.): Magyar Tudománytár 2. kötet - Táj, település, régió MTA Társadalomkutató Központ – Kossuth Kiadó Budapest.
- Gyuris Ferenc (2017): A kínai gazdasági csoda okai és korlátai. In: Földrajzi Közlemények 141. 3. 275-287.o.
- Hagggett, Peter (2006.): Geográfia – Globális szintézis; Typotex Kiadó. Budapest.
- Kocsis Károly - Schweitzer Ferenc (szerk., 2011.): Magyarország térképekben. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet. Budapest.
- Perczel György (szerk., 2003.) Magyarország gazdasági-társadalmi földrajza. (Tankönyv) ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.
- Próbáld F.- Gábris Gy.- Szabó P. (szerk.) (2012): Európa regionális földrajza 1-2. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest. ISBN: 9789634633198
- Próbáld F.- Horváth G.- Szabó P. (szerk.) (2008): Ázsia regionális földrajza. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest ISBN: 9789632840215
- Romsics Ignác (2003. vagy újabb kiadások): Magyarország története a XX. században. Osiris Kiadó. Budapest.
- Tóth J. (szerk. 2002.): Általános társadalomföldrajz I. – Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs.
- Golobics P. (2002). A világgazdaság kialakulásának folyamata és jelenlegi térszerkezete. In: Tóth J. (szerk.): Általános társadalomföldrajz I. Dialog-Campus Kiadó. Budapest-Pécs.
- Vidéki Imre (szerk., 2008.): Fejezetek az ipar- és közlekedésföldrajzból (Jegyzet) ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.
- Próbáld F. (szerk.) (2005): Amerika regionális földrajza. Trefort Kiadó ISBN: 9789634462972
- Próbáld F. (szerk.) (2002): Afrika és a Közel-Kelet földrajza. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest ISBN: 9789634635888

II. TANTÁRGYKÖVETELMÉNYEK

A TANULMÁNYI TELJESÍTMÉNY ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

Általános szabályok

A 2.2. pontban megfogalmazott tanulási eredmények értékelése a félév közben elsajátított kompetenciák alapján összegző tanulmányi teljesítményértékeléssel (2 zárthelyi dolgozat) történik. Az összegző tanulmányi teljesítményértékelések alapján megajánlott jegy szerezhető, amennyiben a hallgató nem szerez/nem fogadja el a megajánlott jegyet, a vizsgaidőszakban írásbeli vizsgát kell tennie. A megajánlott jegy kereteit az oktató határozza meg.

Teljesítményértékelési módszerek

A. Szorgalmi időszakban végzett teljesítményértékelések részletes leírása: Összegző tanulmányi teljesítményértékelés: a tantárgy tudás és képesség típusú kompetenciaelemeinek komplex, írásos értékelési módja két zárthelyi dolgozat formájában. A zárthelyi dolgozat az elsajátított ismeretek felmérésére és azok alkalmazására fókuszál, így a probléma felismerést és -megoldást helyezi a középpontba. Az értékelés alapjául szolgáló tananyagrészt a tantárgy előadója határozza meg. Az összegző tanulmányi teljesítményértékelések alapján megajánlott jegy szerezhető, amelynek kereteit a kurzus oktatója ismerteti. B. Vizsgaidőszakban végzett teljesítményértékelések részletes leírása: amennyiben a hallgató nem szerez megajánlott jegyet, illetve nem fogadja el azt, a vizsgaidőszak során írásbeli vizsgát kell tennie.

Szorgalmi időszakban végzett teljesítményértékelések részaránya a minősítésben

- 1. összegző tanulmányi teljesítményértékelés: 50
- 2. összegző tanulmányi teljesítményértékelés: 50
- összesen: 100

Vizsgaelemek részaránya a minősítésben

- Írásbeli vizsga (elfogadott megajánlott jegy hiányában): 100

Az aláírás megszerzésének feltétele, az aláírás érvényessége

Az aláírás megszerzésének feltétele az aktív órai részvétel.

Érdemjegy-megállapítás

Jeles	90
Jeles	80-89
Jó	70-79
Közepes	60-69
Elégéséges	50-59
Elégtelen	0-49

Javítás és pótlás

1) A hatályos TVSz értelmében az összegző tanulmányi teljesítményértékelések mindegyike pótolható. 2) Az összegző tanulmányi teljesítményértékelések első alkalommal a pótlási időszakban díjmentesen pótolhatók, javíthatók. Javítás esetén az új eredmény a régit minden esetben felülírja. 3) Amennyiben az 1) pont szerinti pótlással sem tud a hallgató elégtelentől különböző érdemjegyet szerezni, úgy – szabályzatban meghatározott díj megfizetése mellett – második alkalommal ismételt kísérletet tehet az eredményes teljesítésre. 4) A vizsga javítására és pótlására a TVSZ 121. és 123. paragrafusai szerint van lehetőség.

A tantárgy elvégzéséhez szükséges tanulmányi munka

részvétel a kontakt tanórákon	12
félévközi készülés órákra	12
felkészülés a teljesítményértékelésekre	24
kijelölt írásos tananyag önálló elsajátítása	30
felkészülés vizsgára	12
összesen	90

A tantárgykövetelmények jóváhagyása és érvényessége

A Kari Hallgatói Képviselőtestület véleményezése után jóváhagyta dr. Lógó Emma oktatási dékánhelyettes 2025.10.13-án. Érvényes 2025.10.13-tól.

III. RÉSZLETES TANTÁRGYTEMATIKA

TEMATIKAI EGYSÉGEK ÉS TOVÁBBI RÉSZLETEK

A félévben sorra vett témák

A 2.2. pontban megfogalmazott tanulási eredmények eléréséhez a tantárgy a következő tematikai blokkokból áll. Az egyes félévekben meghirdetett kurzusok sillabuszaiban e témaelemeket ütemezzük a naptári és egyéb adottságok szerint.

- 1 A földrajz és azon belül a társadalom- és gazdaságföldrajz fő fogalmai, elméleti összefüggései, felosztása, módszertana
- 2 A népességföldrajz alapjellemezői, fő szakterületei
- 3 A településföldrajz, a városföldrajz, az urbanizálódó világ
- 4 Szociálgeográfia, kulturális földrajz - alapvetések
- 5 A „régí” és „új” gazdaságföldrajz; globalizáció és gazdasági egyenlőtlenségek; gazdasági fejlettség
- 6 A természeti erőforrások és földrajzuk, területi egyenlőtlenségeik és megóvásuk;
- 7 A mezőgazdaság földrajza; a világnépesség élelmezése és problémái;
- 8 Az ipar szerepe, az iparföldrajz főbb szakterületei; egy kiemelt ipari ágazat átalakulása és térbelisége, mint esettanulmány,
- 9 A szolgáltatások, terciér szektor jelentősége általában és földrajzi megközelítései; kiemelt szolgáltatási ágazat földrajzi jellemzése
- 10 Regionális gazdaságföldrajz: centrumtérsegek általános és földrajzi jellemzése, konkrét centrumtérsegek földrajzi jellemzése

További oktatók

A tantárgykövetelmények jóváhagyása és érvényessége

A Tantárgyi adatlap I. és II. részén túli III. részét az érintett szak(ok) szakfelelőse(i)vel való egyeztetés alapján az 1.8. pontban megjelölt Környezetgazdaságtan és Fenntartható Fejlődés Tanszék vezetője hagyja jóvá.